

Modelowanie geometryczne

Krzywe parametryczne

Wojciech Kowalewski

fraktal@amu.edu.pl

Wydział Matematyki i Informatyki UAM
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Semestr zimowy 2021/22

Wprowadzenie do kursu

“... the sciences do not try to explain, they hardly even try to interpret, they mainly make models.”

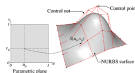
— John von Neumann

- ▶ *Model naukowy* - fizyczna i/lub matematyczna i/lub koncepcyjna *uproszczona reprezentacja* systemu idei, zdarzeń lub procesów, które są *doświadczane w świecie rzeczywistym*.
- ▶ W *procesie modelowania* budowane modele są zwykle wynikiem interpretacji *danych* - utworzony model posiada zwykle własności *predykcyjne*, tzn. zastępuje kolejne pomiary przez przeprowadzenie *symulacji modelu*
- ▶ Przedmiotem *modelowania geometrycznego* jest opis *kształtów* obserwowanych w świecie rzeczywistym obiektów - jego wynikiem jest *model geometryczny*
- ▶ Tak rozumiane modelowanie przynależy do *matematyki stosowanej* jako pola działania, tzn. używa metod matematycznych wspomagających analizę kształtów - należą do nich przede wszystkim różne poddziedziny geometrii:
  - podstawy teoretyczne dają przede wszystkim *topologia* i *geometria różniczkowa*
  - *geometria obliczeniowa* umożliwia przekształcenie modeli teoretycznych do postaci obliczeniowej - wynikiem są tu zwykle konkretne algorytmy, niemniej dla ich skonstruowania geometria obliczeniowa definiuje wiele nowych pojęć

- ▶ *Modele* utworzone w procesie modelowania geometrycznego wymagają zwykle zastosowania komputerów w fazie *symulacji* - z tego punktu widzenia modelowanie geometryczne jest częścią (nieobowiązkową) systemów *Komputerowego Wspomagania Produkcji* (**CAM - Computer Aided Manufacturing**)
- ▶ Systemy *Komputerowego Wspomagania Projektowania* (**CAD - Computer Aided Design**) są (z historycznych raczej powodów) ograniczone do geometrycznego rozumienia *projektowania* - zwykle zakresem ich produkcji jest wytwarzanie *komputerowych modeli geometrii* 2D i 3D. W tym przypadku modelowanie geometryczne jest bezpośrednim narzędziem dla CAD
  - Tak rozumiane CAD naturalnie koncepcyjnie lokuje się w sferze animacji komputerowej, generowania komputerowych efektów filmowych oraz projektowaniu przemysłowym
  - Narzędzia CAD obligatoryjnie posiadają podsystemy *wizualizacji geometrii 2D i 3D*, a także dobrze wystandaryzowany zbiór *formatów zapisu geometrii* w plikach.
- ▶ Modele CAD (więc również modelowanie geometryczne) są obiektami źródłowymi dla systemów *Komputerowego Wspomagania Prac Inżynierskich* - (**CAE - Computer Aided Engineering**)
  - W szczególności lokują się tu *metody elementu skończonego* (finite element analysis (FEA)), *obliczeniowa dynamika płynów* (computational fluid dynamics (CFD)), *dynamika układów wielu ciał* multibody (dynamics (MBD)), a także wiele zagadnień teorii optymalizacji.
  - Wszystkie te metody są również obligatoryjne w efektach ze świata rozrywki (film, gry komputerowe).

► Uwaga ideowa:

- W tym kursie będziemy się zajmowali budową modeli geometrycznych dla obiektów *świata makroskopowego*, tzn. świata, w którym rządzą prawa fizyki *ośrodków ciągłych*. Ciągłość materii rozumiemy tu jako pominięcie jej budowy cząsteczkowej.
- W przypadku płynów (ciecze i gazy), wskaźnikiem, na ile takie przybliżenie jest możliwe jest tzw. *liczba Knudsen* Kn . Ośrodki dla których liczba Knudsen jest mniejsza od 0.01 mogą być traktowane jako złożone z materii ciągłej.
- Ponadto praktyczny aspekt tego kursu implikuje ograniczenie się do świata trójwymiarowego, natomiast aspekt skończoności czasu implikuje ograniczenie do modelowania powierzchni.

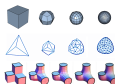
► Modelowanie parametryczne

- Opis wykorzystujący *funkcje parametryczne* znane z kursów matematyki oraz zbiory tzw. *punktów kontrolnych* - jest to zatem opis *ciągły*
- Współrzędne obiektów wymiaru topologicznego $n \geq 1$ są definiowane w przestrzeni wymiaru $m \geq n$ przez zbiór n parameterów $x_i = x_i(u)$, $i = 1, \dots, n$, $u \in [u_1, u_2]$ (*image*)
- Przykładowo, krzywe ($n = 1$) w dowolnej przestrzeni $\mathbb{R}^n$ są określone przez zależności $x_i = x_i(u)$, $i = 1, \dots, n$, gdzie u jest parametrem, np. okrąg jednostkowy w centrum płaszczyzny ma opis: $x = x_1(u) = \cos(u)$, $y = x_2(u) = \sin(u)$, $u \in [0, 2\pi]$.

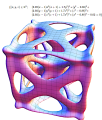
► Modelowanie siatkowe

- Reprezentacja powierzchni przez skończony zbiór *wierzchołków*, będących próbkami współrzędnych pobranych z powierzchni oryginalnego obiektu, wzbogacony (często, ale nie zawsze) o pewne informacje dotyczące wzajemnych relacji tych wierzchołków.
- Wierzchołki dają aproksymację powierzchni oryginalnego obiektu przez wygenerowanie z nich *powierzchni wielokątowej* - zwykle stosujemy tu algorytmy *triangulacji* (*image*)
- Rekonstrukcja powierzchni ze zbioru próbek wierzchołkowych nie jest oczywista, np. w przypadku chmury punktów ze skanera 3D

► Modelowanie subdivision

- W tym przypadku chodzi o połączenie precyzji modelowania parametrycznego (funkcje ciągłe odpowiednio wysoko różniczkowalne) z prostotą i szybkością renderingu na powierzchniach reprezentowanych przez pewne triangulacje
- Dodatkowo z definicji tej reprezentacji otrzymujemy tutaj reprezentację hierarchiczną o wzrastającej dokładności i zbieżną do pewnej reprezentacji parametrycznej (*image*)
- Ponadto umożliwiają one (w odróżnieniu od reprezentacji parametrycznej) reprezentowanie obiektów o skomplikowanej topologii i w miarę łatwą ich animację

► Modelowanie niejawne

- Reprezentacja definiowana przez ogólne równanie postaci $f(x, y, z) = 0$, czyli przez pewną izopowierzchnię
- Efektywnie sprowadzamy ją do postaci wygodnej dla renderingu, np. do siatki wielokątowej, używając algorytmu *marching cubes*
- Reprezentacja wygodna dla skomplikowanych topologicznie obiektów (image)

► Modelowanie proceduralne

- Pojęcie modelowania proceduralnego nie jest ściśle określone, ale zwykle wiąże się je z funkcyjnymi generatorami obiektów o złożonej geometrii - często przyrodniczych
- Teoretycznie istotne są tu co najmniej trzy grupy generatorów: *języki generatywne* (zwykle znacznikowe, np. GML), *zbiory fraktalne* (m.in. rzeźba terenu, chmury) oraz związane z nimi *L-systemy* (rośliny) (image)
- Ponadto można tu rozpatrywać różne generatory oparte o *dane*, np. tekstury

Krzywe parametryczne

Parametryczne krzywe trzeciego stopnia

- ▶ Rozpatrzmy wielomian trzeciego stopnia reprezentuj/acy sko/nczony segment krzywej. Jego parametryczna forma ma postać

$$\begin{cases} x(t) = a_x t^3 + b_x t^2 + c_x t + d_x \\ y(t) = a_y t^3 + b_y t^2 + c_y t + d_y \\ z(t) = a_z t^3 + b_z t^2 + c_z t + d_z \end{cases} \quad t \in [0, 1] \quad (1)$$

- ▶ Macierzowo równanie (1) przybiera postać

$$Q(t) = C \cdot T, \quad (2)$$

gdzie

$$C = \begin{bmatrix} a_x & b_x & c_x & d_x \\ a_y & b_y & c_y & d_y \\ a_z & b_z & c_z & d_z \end{bmatrix} \quad T = \begin{bmatrix} t^3 \\ t^2 \\ t \\ 1 \end{bmatrix}$$

- ▶ Zatem pochodna

$$\frac{d}{dt} Q(t) = C \cdot \begin{bmatrix} 3t^2 \\ 2t \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

Rodzaje ciągłości krzywych parametrycznych

- ▶ Jeśli połączymy z sobą dwa segmenty $Q_1(t)$, $Q_2(t)$ krzywej, to gdy:
  - (a) $Q_1(1) = Q_2(0)$ to krzywa ma *ciągłość geometryczną* G^0
  - (b) $\frac{d}{dt} Q_1^+(1) = a \frac{d}{dt} Q_2^-(0)$, $a \in R+$, to krzywa ma *ciągłość geometryczną* G^1
  - (c) $\frac{d^n}{dt^n} Q_1^+(1) = \frac{d^n}{dt^n} Q_2^-(0)$ to krzywa ma *ciągłość parametryczną* C^n
- ▶ Ciągłość G^0 oznacza po prostu zwykłą ciągłość funkcji w punkcie.
- ▶ Pierwsza pochodna $Q'(t)$ wyraża prędkość punktu krzywej względem parametru t . Zatem ciągłość geometryczna G^1 oznacza jedynie, że prędkość przy przejściu przez punkt połączenia nie zmieni kierunku, natomiast może zmienić wartość.
- ▶ Implikuje to, że używanie takiej krzywej jako ścieżki kamery w animacji spowoduje wyraźny skok szybkości przesuwania się kadrów, co oczywiście jest zwykle niepożądane.
- ▶ Podobnie negatywny efekt w animacji daje ciągłość parametryczna C^1 , gdyż w przypadku, gdy drugie pochodne segmentów w punkcie połączenia są różne to punkt na krzywej (kamera) zmienia skokowo przyspieszenie.
- ▶ Dopiero ciągłość parametryczna C^2 usuwa ten problem.
- ▶ Możemy zatem powiedzieć, że krzywą $Q(t)$ charakteryzują:
  - (1) punkty początkowe i końcowe kolejnych segmentów
  - (2) rodzaj ciągłości w punkcie łączenia segmentów

Macierz bazowa i macierz geometrii

- ▶ Dla jednoznacznego określenia krzywej trzeciego stopnia potrzebujemy czterech współczynników dla każdej z trzech zmiennych w każdym segmencie.
- ▶ Dla jasnego zarysowania sytuacji macierz C , której wymiar wynosi 3×4 , rozbijemy na iloczyn dwóch macierzy $G \cdot M$.
- ▶ Pierwszą z nich określamy *macierzą geometrii*, drugą *macierzą bazową*, przy czym $G \in \mathcal{M}_{3 \times 4}$, $M \in \mathcal{M}_{4 \times 4}$. Daje to następujące rozwinięcie

$$Q(t) = \begin{bmatrix} x(t) \\ y(t) \\ z(t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} G_{1x} & G_{2x} & G_{3x} & G_{4x} \\ G_{1y} & G_{2y} & G_{3y} & G_{4y} \\ G_{1z} & G_{2z} & G_{3z} & G_{4z} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} m_{11} & m_{21} & m_{31} & m_{41} \\ m_{12} & m_{22} & m_{32} & m_{42} \\ m_{13} & m_{23} & m_{33} & m_{43} \\ m_{14} & m_{24} & m_{34} & m_{44} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} t^3 \\ t^2 \\ t \\ 1 \end{bmatrix}$$

- ▶ Oznaczmy teraz przez $G_i = [G_{ix} \ G_{iy} \ G_{iz}]^T$, $i=1,2,3,4$,
 $G_x = [G_{1x} \ G_{2x} \ G_{3x} \ G_{4x}]$ (analogicznie określamy G_y i G_z).
- ▶ Wtedy jeśli przez B oznaczymy iloczyn $M \cdot T$, to otrzymujemy

$$Q(t) = \begin{cases} x(t) & = & G_x \cdot B \\ y(t) & = & G_y \cdot B \\ z(t) & = & G_z \cdot B \end{cases} \quad (3)$$

Funkcje bazowe Hermite'a trzeciego stopnia

- ▶ Macierz geometrii G_H dla tej krzywej zawiera informacje o punktach początkowym i końcowym danego segmentu oraz o wektorach stycznych w tych punktach

$$G_H = [P_p \ P_k \ T_p \ T_k], \quad (4)$$

gdzie P_p, P_k oznaczają odpowiednio punkt początkowy i końcowy segmentu, a T_p, T_k oznaczają styczne w tych punktach.

- ▶ Wtedy

$$x(t) = G_H^x \cdot M_H \cdot T = \begin{bmatrix} P_p^x & P_k^x & T_p^x & T_k^x \end{bmatrix} \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} t^3 \\ t^2 \\ t \\ 1 \end{bmatrix}$$

- ▶ Stąd oczywiście

$$x(0) = P_p^x = G_H^x \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$x(1) = P_k^x = G_H^x \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

$$x'(0) = T_p^x = G_H^x \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$x'(1) = T_k^x = G_H^x \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \\ 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

Funkcje bazowe Hermite'a trzeciego stopnia

- ▶ W sumie daje to postać

$$G_H^x = G_H^x \cdot M_H \cdot \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (5)$$

co musi implikować

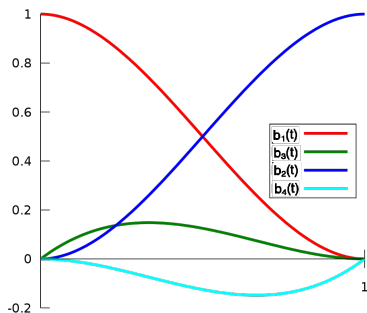
$$M_H = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}^{-1} = \begin{bmatrix} 2 & -3 & 0 & 1 \\ -2 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & -2 & 1 & 0 \\ 1 & -1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (6)$$

- ▶ Otrzymaliśmy zatem cztery funkcje bazowe krzywej Hermite'a

$$\begin{cases} b_1(t) = [2 \ -3 \ 0 \ 1] \cdot [t^3 \ t^2 \ t \ 1]^T \\ b_2(t) = [-2 \ 3 \ 0 \ 0] \cdot [t^3 \ t^2 \ t \ 1]^T \\ b_3(t) = [1 \ -2 \ 1 \ 0] \cdot [t^3 \ t^2 \ t \ 1]^T \\ b_4(t) = [1 \ -2 \ 1 \ 0] \cdot [t^3 \ t^2 \ t \ 1]^T \end{cases} \quad (7)$$

Funkcje bazowe Hermite'a trzeciego stopnia

- ▶ Wykresy tych funkcji są przedstawione na Rys. 1

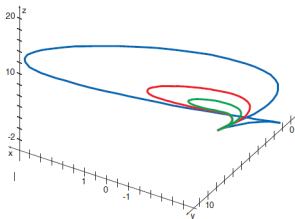

Rys. 1. Funkcje bazowe Hermite'a stopnia trzeciego.

- ▶ Wyraźnie widać, że w punkcie początkowym jedynie $b_1(t)$ jest niezerowe, a w punkcie końcowym tylko $b_2(t)$ posiada tę własność.
- ▶ Podobnie jest dla pochodnych funkcji bazowych. Dla $t = 0$ tylko $b_3'(t) \neq 0$, dla $t = 1$ tylko $b_4'(t) \neq 0$.

Skalowanie wektorów stycznych

- ▶ Każdy punkt krzywej $Q(t)$ jest wektorem w przestrzeni R^3 . Rozpatrzmy ten wektor nie jako punkt, ale jako kierunek wraz z przypisaną mu długością.
- ▶ Jeśli przez $u_x(t)$, $u_y(t)$, $u_z(t)$ oznaczymy odpowiednie kosinusy kierunkowe wektora $Q'(t)$, tzn. $u_x(t) = \frac{Q'_x(t)}{|Q'(t)|}$, $u_y(t) = \frac{Q'_y(t)}{|Q'(t)|}$, $u_z(t) = \frac{Q'_z(t)}{|Q'(t)|}$, to $Q'(t) = |Q'(t)|u(t)$, gdzie $u(t) = [u_x(t) \ u_y(t) \ u_z(t)]$ (oczywiście $|u(t)| = 1$).
- ▶ Wtedy macierz geometrii G_H można zapisać jako $[Q(0) \ Q(1) \ |Q'(0)|u(0) \ |Q'(1)|u(1)]$.
- ▶ Wynika z tego, że dla ustalonego układu $\{Q(0), Q(1), u(0), u(1)\}$ istnieje nieprzeliczalnie wiele różnych kształtów krzywej Hermite'a, takich samych punktach końcowych i takich samych nachyleniach w tych punktach (Rys. 2).

Rys. 2. Wszystkie krzywe mają jednakowe parametry z wyjątkiem długości wektorów stycznych

Reparametryzacja krzywych Hermite'a

- ▶ Generalną zasadą dla krzywych Hermite'a jest, że przy ustalonych punktach końcowych i ustalonych nachyleniach w tych punktach, jeśli długości wektorów stycznych są małe w stosunku do odległości punktów $Q(0)$, $Q(1)$ to kształt krzywej jest łagodnym łukiem, jeśli jednak stosunek ten przekroczy pewną liczbę całkowitą to w krzywej zaczynają pojawiać się pętle
- ▶ Nietrudno też pokazać, że przy tych samych warunkach każdy punkt pośredni segmentu, tzn. $Q(t_i)$, gdzie $t_i \in (0, 1)$ leży na płaszczyźnie równoległej do obu stycznych i przechodzącej przez punkt $t_i(Q(0) + Q(1))$.
- ▶ Rozważmy teraz sytuację kiedy macierz geometrii $G_H = [Q(0) \ Q(1) \ Q'(0) \ Q'(1)]$ zastąpimy macierzą $\overline{G}_H = [Q(1) \ Q(0) \ -Q'(1) \ -Q'(0)]$, tzn. segmenty posiadają te same nachylenia stycznych w tych punktach, z odwrotnym zwrotem.
- ▶ Oznacza to, że jeśli t i v określają parametryzację tych krzywych to $v = 1 - t$ oraz że kształty obu tych krzywych są identyczne. Jest to najprostszy przykład operacji *reparametryzacji krzywych*.
- ▶ Reparametryzacja ta posiada własność niezmienniczości kształtu, tzn. kształt krzywej jest jej niezmiennikiem. Zachowanie kształtu w tym przypadku wynika po prostu z faktu, iż $b_1(1 - t) = b_2(t)$ oraz $b_3(1 - t) = -b_4(t)$.

Reparametryzacja krzywych Hermite'a

- ▶ W ogólnym przypadku reparametryzacja polega na zastąpieniu parametru $t \in [t_1, t_2]$, parametrem $v \in [v_1, v_2]$, tzn. przyporządkowaniu punktowi reprezentowanemu przez parametr $t = \alpha t_1 + (1 - \alpha)t_2$, ($\alpha \in [0, 1]$) punktu określonego przez parametr $v = \alpha v_1 + (1 - \alpha)v_2$.
- ▶ Niech $v = f(t)$. Dla zachowania stopnia wielomianu krzywej i kierunków wektorów stycznych potrzeba, aby f była liniowa, tzn. $v = f(t) = at + b$. Wtedy $\frac{dv}{dt} = a$.
- ▶ Żądanie aby parametry t_1, t_2 i v_1, v_2 odpowiadały sobie wzajemnie implikuje, że $v_1 = at_1 + b$, $v_2 = at_2 + b$. Stąd $\frac{v_1 - v_2}{t_1 - t_2} = a$.
- ▶ Przyjmijmy, że krzywa reprezentowana przez parametr t to $Q(t)$, a reprezentowana przez parametr v to $R(v)$.
- ▶ Wtedy $R'(v) = \frac{1}{a}Q'(t)$ oraz macierze geometrii spełniają następujące warunki

$$\begin{cases} R(v_1) &= Q(t_1) \\ R(v_2) &= Q(t_2) \\ R'(v_1) &= \frac{1}{a}Q'(t_1) \\ R'(v_2) &= \frac{1}{a}Q'(t_2) \end{cases}$$

- ▶ Wynika z tego że długości tych stycznych zmieniają się proporcjonalnie do zmiany parametru.

Obcinanie krzywych Hermite'a

- ▶ Naturalnym zastosowaniem reparametryzacji jest sytuacja *obcinania krzywej* (np. w punktach przecięcia z inną krzywą przy modelowaniu).
- ▶ Bez zmiany ogólności możemy założyć, że obcinanie krzywej $Q(t)$ odbywa się wewnątrz segmentu określonego przez parametry $t = 0$ i $t = 1$.
- ▶ Niech t_1 i t_2 oznaczają parametry obcinania.
- ▶ Wtedy potrzebujemy znaleźć nową parametryzację dla pozostawionego kawałka segmentu, tzn. taką aby $v = 0$ odpowiadało wartości $t = t_1$, a $v = 1$ wartości $t = t_2$.
- ▶ Z przeprowadzonych powyżej wyprowadzeń dostajemy, że

$$\begin{cases} R(0) &= Q(t_1) \\ R(1) &= Q(t_2) \\ R'(0) &= Q'(t_1)(t_2 - t_1) \\ R'(1) &= Q'(t_2)(t_2 - t_1) \end{cases}$$

- ▶ Liniowa zależność pomiędzy parametrami przyjmuje w tym przypadku postać $t = t_1 + v\Delta t$, gdzie $\Delta t = t_2 - t_1$.
- ▶ Wtedy n -ta potęga parametru t wyraża się wzorem

$$t^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} t_1^k (v\Delta t)^{n-k} \quad (8)$$

Reparametryzacja krzywych Hermite'a

- ▶ Dla $n = 3$ odwzorowujemy na siebie wektory $T = [t^3 \ t^2 \ t \ 1]^T$ oraz $V = [v^3 \ v^2 \ v \ 1]^T$.
- ▶ Macierz $S_{V \rightarrow T}$, która dokonuje tej transformacji spełnia warunek $T = S_{V \rightarrow T} \cdot V$ i ma wobec równania (8) postać

$$S_{V \rightarrow T} = \begin{bmatrix} \Delta t^3 & 0 & 0 & 0 \\ 3t_1 \Delta t^2 & \Delta t^2 & 0 & 0 \\ 3t_1^2 \Delta t & 2t_1 \Delta t & \Delta t & 0 \\ t_1^3 & t_1^2 & t_1 & 0 \end{bmatrix}$$

- ▶ Stosowanie reparametryzacji w podziale krzywej na mniejsze kawałki wykonuje się identycznie, stosując powyższe procedury dla każdego kawałka. Jest to szczególnie efektywne przy podziale jednostajnym segmentu na 2^n kawałków o długości $\frac{1}{2^n}$

Inne reprezentacje krzywej Hermite'a

- ▶ Zdefiniowanie krzywej Hermite'a nie musi odbywać się bezpośrednio przez wskazanie macierzy G_H . Można np. pokazać, że wystarczy znajomość dwóch punktów końcowych, nachyleń w tych punktach (tylko kierunków) oraz pewnego punktu, o którym wiemy, że leży wewnątrz krzywej (ale nie znamy jego parametru). Wyprowadzenie macierzy G_H w tym przypadku pozostawia się czytelnikowi.
- ▶ Inna możliwa realizacja krzywej Hermite'a zakłada znajomość czterech punktów do niej należących wraz z odpowiadającymi im parametrami.
- ▶ Oznaczmy je przez P_1, P_2, P_3, P_4 .
- ▶ Niech P oznacza macierz 3×4 zawierającą ich współrzędne, tzn.

$$P = \begin{bmatrix} P_{1x} & P_{2x} & P_{3x} & P_{4x} \\ P_{1y} & P_{2y} & P_{3y} & P_{4y} \\ P_{1z} & P_{2z} & P_{3z} & P_{4z} \end{bmatrix}$$

- ▶ Wiadomo, że dla $i = 1, 2, 3, 4$, $P_i = G_H \cdot M_H \cdot T_i$, gdzie $T_i = [t_i^3 \ t_i^2 \ t_i \ 1]^T$.
- ▶ Niech $T_C = [T_1 \ T_2 \ T_3 \ T_4]$. Wtedy $P = G_H \cdot M_H \cdot T_C$, co daje $G_H = M_H^{-1} \cdot T_C^{-1} \cdot P$.
- ▶ Ustalając zbiór parametrów otrzymujemy rodzinę wszystkich krzywych Hermite'a generowaną przez punkty odpowiadające tym parametrom i stałą macierz $M_H^{-1} \cdot T_C^{-1}$.

Łączenie segmentów krzywych Hermite'a

- ▶ Łączenie segmentów krzywych Hilberta można zrealizować na trzy sposoby, zależnie od pożądanych właściwości w punktach łączenia.
- ▶ Niech $G_1 = [Q_1(0) \ Q_1(1) \ Q_1'(0) \ Q_1'(1)]$, $G_3 = [Q_3(0) \ Q_3(1) \ Q_3'(0) \ Q_3'(1)]$ oznaczają dwa segmenty krzywych Q_1 i Q_3 , przy czym $Q_1(1) \neq Q_3(0)$.
- ▶ Jeśli chcemy je połączyć innym segmentem krzywej Hilberta Q_2 to szukamy macierzy geometrii $G_2 = [Q_2(0) \ Q_2(1) \ Q_2'(0) \ Q_2'(1)]$ takiej, że
  - (a) $Q_1(1) = Q_2(0)$, $Q_2(1) = Q_3(0)$ co daje ciągłość geometryczną G^0
  - (b) $Q_1(1) = Q_2(0)$, $Q_2(1) = Q_3(0)$, $Q_1'(1) = k_1 Q_2'(0)$, $Q_2'(1) = k_2 Q_3'(0)$, gdzie $k_1, k_2 \neq 1$ co daje ciągłość geometryczną G^1 .
  - (c) $Q_1(1) = Q_2(0)$, $Q_2(1) = Q_3(0)$, $Q_1'(1) = Q_2'(0)$, $Q_2'(1) = Q_3'(0)$ co daje ciągłość parametryczną C^1 .
- ▶ Rozwiązaniami dla kolejnych przypadków są macierze G_2 postaci
  - (a) $G_2 = [Q_1(1) \ Q_3(0) \ A \ B]$, gdzie $A, B \in \mathbb{R}$
  - (b) $G_2 = [Q_1(1) \ Q_3(0) \ k_1 Q_1'(1) \ k_2 Q_3'(0)]$, gdzie $k_1, k_2 \in \mathbb{R}_+$
  - (c) $G_2 = [Q_1(1) \ Q_3(0) \ Q_1'(1) \ Q_3'(0)]$

- ▶ Krzywe te są efektem kilkuletnich prac P. Beziera, inżyniera w firmie Renault, które miały dać w efekcie krzywe, umożliwiające prostszą i bardziej intuicyjną kontrolę nad nimi, niż to miało miejsce w przypadku krzywych Hermite'a.
- ▶ Jak było widać najbardziej rzucającą się w oczy niedogodnością krzywych Hermite'a była trudna przewidywalność wielkości obszaru, który krzywa obejmuje.
- ▶ Ostateczny kształt krzywe Beziera przyjęły w roku 1970. Jako punkty kontrolne Bezier przyjął wierzchołki P_i ustalonego wielokąta o $n + 1$ wierzchołkach, tzw. *wielokąta charakterystycznego*. Wtedy każdy punkt budowanej krzywej wyraża się jako kombinacja liniowa punktów kontrolnych i funkcji bazowych $f_i(t)$ tzn.

$$Q(t) = \sum_{i=0}^n P_i f_i(t) \quad t \in [0, 1]$$

- ▶ *Baza* $(f_i)_0^n$ została określona przez zbiór żądanych własności krzywych, tzn.
  - (1) krzywa $Q(t)$ interpoluje pierwszy i ostatni punkt P_i , tzn. $Q(0) = P_0$, $Q(1) = P_n$
  - (2) k -ta pochodna w punktach końcowych segmentu jest generowana przez k pierwszych punktów kontrolnych, licząc od każdego z końców; w szczególności pierwsza pochodna (tzn. styczna w punktach P_0 i P_n) jest dana odpowiednio przez kierunki wektorów $P_1 - P_0$ oraz $P_n - P_{n-1}$
  - (3) funkcje $f_i(t)$ są symetryczne względem parametrów t i $1 - t$

- ▶ Własności te spełniają układy pierwszych $n + 1$ wielomianów Bernsteina

$$B_{i,n}(t) = \binom{n}{i} t^i (1-t)^{n-i} \quad i = 0 \dots n \quad (9)$$

- ▶ Dla trzech punktów tzn. $n = 3$ mamy krzywe Beziera trzeciego stopnia, których funkcje bazowe przybierają postać

$$\begin{cases} B_{0,3}(t) = (1-t)^3 \\ B_{1,3}(t) = 3t(1-t)^2 \\ B_{2,3}(t) = 3t^2(1-t) \\ B_{3,3}(t) = t^3 \end{cases} \quad (10)$$

- ▶ Wtedy

$$\begin{aligned} Q(t) &= [P_0 \ P_1 \ P_2 \ P_3] \cdot [B_{0,3}(t) \ B_{1,3}(t) \ B_{2,3}(t) \ B_{3,3}(t)]^T = \\ &= [P_0 \ P_1 \ P_2 \ P_3] \cdot \begin{bmatrix} -1 & 3 & -3 & 1 \\ 3 & -6 & 3 & 0 \\ -3 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} t^3 \\ t^2 \\ t \\ 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

- ▶ Stąd od razu otrzymujemy obie szukane macierze: *geometrii* i *bazową*:

$$G_B = [P_0 \ P_1 \ P_2 \ P_3] \in \mathcal{M}_{3 \times 4}$$

$$M_B = \begin{bmatrix} -1 & 3 & -3 & 1 \\ 3 & -6 & 3 & 0 \\ -3 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

- ▶ Odpowiadająca punktom P_0, P_1, P_2, P_3 macierz geometrii krzywej Hermite'a ma postać

$$G_B = [P_0 \ P_3 \ k_1(P_1 - P_0) \ k_2(P_3 - P_2)]$$

dla pewnych $k_1, k_2 \in \mathbb{R}_+$. Jakie powinny być te wartości, aby obie macierze geometrii generowały identyczne krzywe?

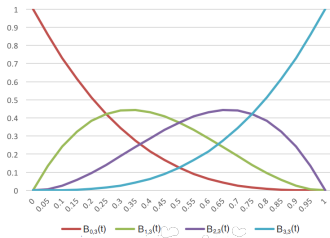
- ▶ Dla krzywej Bezierra $Q(t)$ mamy
 $Q'(t) = (-3t^2 + 6t - 3)P_0 + (9t^2 - 12t + 3)P_1 + (-9t^2 + 6t)P_2 + 3t^2P_3$, co daje
 $Q'(0) = 3(P_1 - P_0)$ oraz $Q'(1) = 3(P_3 - P_2)$, więc $k_1 = k_2 = 3$.
- ▶ Macierz konwersji $M_{B \rightarrow H}$ pomiędzy tymi krzywymi spełnia zależność

$$G_H = M_{B \rightarrow H} \cdot G_B = M_H^{-1} \cdot M_B \cdot G_B$$

- ▶ Z faktu, iż $\sum_{i=0}^n B_{i,n} = 1$ wynika, że krzywa Bezierra znajduje się wewnątrz powłoki wypukłej swoich punktów kontrolnych.

- ▶ Inną ważną jej własnością jest *niezmienniczość względem przekształceń afinicznych*. Co więcej, każda reparametryzacja afiniczna krzywej Beziera daje również krzywą niezmiennionego kształtu. Wykazanie tego pozostawia się czytelnikowi jako ćwiczenie.
- ▶ Poniższy rysunek przedstawia funkcje bazowe krzywej Beziera trzeciego stopnia.

Rys. 3. Funkcje bazowe Beziera stopnia trzeciego.

- ▶ Widać z niego, że w punktach końcowych jedynie $B_{0,3}$ oraz odpowiednio $B_{3,3}$ mają jakiś wpływ na kształt krzywej. $B_{1,3}$ najsilniej wpływa w punkcie dla parametru $t = \frac{1}{3}$, natomiast $B_{2,3}$ dla parametru $t = \frac{2}{3}$.
- ▶ Z własności (3) funkcji bazowych wynika, że zmiana kierunku parametru nie wpływa na kształt krzywej.

Dodawanie punktów kontrolnych do krzywej Beziera

- ▶ Oczywiście może się zdarzyć, że cztery punkty kontrolne to za mało dla potrzeb konkretnego przypadku. Wtedy musimy dodać kolejne punkty, co oznacza zwiększenie stopnia wielomianu $Q(t)$. Chodzi nam oczywiście o takie dodanie punktu, aby nie zmienił się kształt krzywej, co pociąga za sobą także przemieszczenie wszystkich już istniejących punktów kontrolnych.
- ▶ Załóżmy, że dana jest krzywa z $n + 1$ punktami kontrolnymi i że dodajemy do niej punkt $n + 2$ -gi, żądając zachowania kształtu. Oznacza to, że wejściowy zbiór punktów kontrolnych $(P_i)_0^n$ przejdzie w nowy zbiór $(\bar{P}_i)_0^{n+1}$ tak, że zachodzi

$$\sum_{i=0}^{n+1} \bar{P}_i B_{i,n+1}(t) = \sum_{i=0}^n P_i B_{i,n}(t)$$

- ▶ Stąd

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^{n+1} \bar{P}_i B_{i,n+1}(t) &= \sum_{i=0}^{n+1} \bar{P}_i \binom{n+1}{i} t^i (1-t)^{n+1-i} = \\ &= \sum_{i=0}^n P_i \binom{n}{i} t^i (1-t)^{n-i} = \sum_{i=0}^n P_i \binom{n}{i} t^i (1-t)^{n-i} [t + (1-t)] = \\ &= \sum_{i=0}^n P_i \binom{n}{i} [t^i (1-t)^{n+1-i} + t^{i+1} (1-t)^{n-i}] \end{aligned}$$

- ▶ Zatem

$$\bar{P}_i \binom{n+1}{i} = P_i \binom{n}{i} + P_{i-1} \binom{n}{i-1}$$

a po redukcji

$$\bar{P}_i = P_{i-1} \left(\frac{i}{n+1} \right) + P_i \left(1 - \frac{i}{n+1} \right) \quad i = 0, \dots, n+1$$

Otrzymaliśmy zatem jawne wzory na obliczenie nowego zbioru punktów kontrolnych.

- ▶ Wzór ten można uogólnić na przypadek dodania k punktów kontrolnych. Mamy wtedy

$$\bar{P}_i = \sum_{j=0}^n P_j \binom{n}{j} \frac{\binom{k}{i-j}}{\binom{n+k}{i}}$$

Operacje na krzywej Beziera

- ▶ Przypadek, w którym musimy obcinać segment krzywej $Q(t)$ w punktach t_1 i t_2 rozpatrujemy analogicznie jak to było z krzywą Hermite'a, tzn. dokonujemy *reparametryzacji* krzywej $Q(t)$ dla $t \in (t_1, t_2)$ w krzywą $R(v)$, $v \in (0, 1)$ tak, że krzywe te pokrywają się.
- ▶ Oznacza to, że wyprowadzona w przypadku Hermite'a macierz $S_{V \rightarrow T}$ będzie taka sama tzn. $T = S_{V \rightarrow T} V$.

- ▶ Mamy wtedy dla $Q(t) = G_B \cdot M_B \cdot T$ oraz $R(v) = \overline{G}_B \cdot M_B \cdot V$ zależność

$$Q(v) = G_B \cdot M_B \cdot S_{V \rightarrow T} \cdot V = R(v) = \overline{G}_B \cdot M_B \cdot V$$

- ▶ Stąd od razu otrzymujemy nową macierz geometrii $\overline{G}_B$:

$$\overline{G}_B = G_B \cdot M_B \cdot S_{V \rightarrow T} \cdot M_B^{-1}$$

Jako ćwiczenie proponuje się czytelnikowi wyprowadzenie wzorów na macierz geometrii w przypadku podziału segmentu na 2^n równych części względem parametru.

- ▶ Zadanie połączenia dwóch separowalnych kawałków krzywych Beziera, jest także analogiczne do przypadku krzywej Hermite'a. Warto podkreślić, że jeśli żądamy ciągłości G^1 w punktach łączenia to punkt łączenia i dwaj jego sąsiedzi są współpłaszczyznowe, natomiast w przypadku ciągłości G^2 (co oznacza identyczne krzywizny) pięć punktów, z których środkowy jest punktem łączenia należy do jednej płaszczyzny, co czasami może wymagać zwiększenia punktów kontrolnych.

Reprezentacja De Casteljaou dla krzywych Beziera

- ▶ Niech $p_0, \dots, p_n$ będą punktami kontrolnymi krzywej Beziera n -tego stopnia. Definiujemy rekurencyjny ciąg punktów następująco:

$$p_i^r(t) = tp_i^{r-1}(t) + (1-t)p_{i+1}^{r-1}(t), \quad p_i^0(t) = p_i$$

dla $r = 1, \dots, n$, $i = 0, \dots, n-r$.

- ▶ Wtedy dostajemy, że $Q(t) = p_0^n(t)$. W ten sposób jesteśmy w stanie obliczyć dowolny punkt segmentu krzywej. Pozbywając się rekurencji dostajemy postać z bazami Bernsteina.
- ▶ Dla $n = 3$ mamy następujące dane: Dla każdego $r = 1, 2, 3$ dostajemy $i = 0, \dots, n-r$ co generuje ciąg punktów

$$p_0^0 = p_0, p_1^0 = p_1, p_2^0 = p_0, p_3^0 = p_0,$$

$$p_0^1(t) = tp_0^0(t) + (1-t)p_1^0(t),$$

$$p_1^1(t) = tp_1^0(t) + (1-t)p_2^0(t),$$

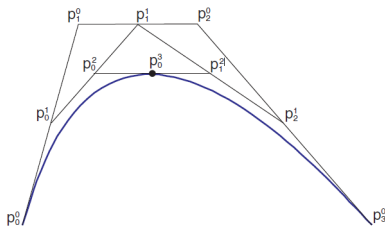
$$p_2^1(t) = tp_2^0(t) + (1-t)p_3^0(t)$$

$$p_0^2(t) = tp_0^1(t) + (1-t)p_1^1(t),$$

$$p_1^2(t) = tp_1^1(t) + (1-t)p_2^1(t),$$

$$p_0^3(t) = tp_0^2(t) + (1-t)p_1^2(t).$$

- ▶ Jeśli ustalimy $t = 0.5$ to otrzymamy sytuację podobną jak na Rys. 4

Rys.4.

- ▶ Ponadto punkty $p_0^0, p_0^1, p_0^2, p_0^3$ stanowią punkty kontrolne dla segmentu krzywej $[0, t]$, a punkty $p_0^3, p_1^1, p_2^1, p_3^0$ punkty kontrolne dla segmentu $[t, 1]$.
- ▶ Daje nam to naturalną metodę podziału krzywej Beziera na dwie krzywe Beziera.